PYHTÄÄ
PYTTIS

ARVIOINTIKERTOMUS 2025

PYHTÄÄN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNTA

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty 1.5.2015 voimaan tulleen kuntalain 14 luvussa ja kunnan hallintosäännössä. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:
1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot

Kunnanvaltuusto asetti 16.8.2021 § 30 kuntalain 121 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan toimikausi päättyi 9.6.2025 tehtyyn uudelleenvalintaan.

Tarkastuslautakuntaan kuuluivat 1.1.-9.6.2025:

Jäsenet	**Varajäsenet**
Reijo Yrjölä, puheenjohtaja	Markku Tuomala
Marko Kujala, varapuheenjohtaja	Hannu Kumpulainen
Erkki Huhtinen	Vesa Pykäläinen
Camilla Björkqvist	Anne Skoas
Virpi Siintoharju	Kirsi Kallio

Lautakunta antoi arviointikertomuksen tilikaudesta 2024. Arviointikertomuksen vastineet on käsitelty 9.6.2025 valitun tarkastuslautakunnan toimesta syksyllä 2025.

Kunnanvaltuusto on 9.6.2025 § 14 asettanut kuntalain 121 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakuntaan kuuluivat 9.6.-31.12.2025:

Jäsenet	**Varajäsenet**
Minni Peltomäki, puheenjohtaja	Erkki Huhtinen
Tuulikki Aksels, varapuheenjohtaja	Heikki Vehmaa
Seija Piispa-Jespars	Erja Paavola
Marko Kujala	Matti Pajula
Tommy Larvi	Leena Hovi

Tarkastuslautakunnan työ on tapahtunut vuodelle 2025 laaditun erillisen arvioinnin työohjelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta kokoontui arviointivuoden 2025 asioissa yhteensä 10 kertaa. Lautakunta on tutustunut kokouksissaan eri toimialojen toimintaan. Tarkastuslautakunta on haastatellut kunnan johtavia viranhaltijoita, toimialojen asiantuntijoita ja luottamushenkilöitä. Haastateltavat ovat mm. antaneet hallinto- ja talouskatsauksia, esitelleet oman toimialansa toimintaa sekä vastanneet kohdennettuihin kysymyksiin vastuualueiltaan.

Tuulikki Aksels on toiminut kunnanhallituksen jäsenenä 1.1.-9.6.2025 ja on tämän vuoksi estynyt arviointikertomuksen laadinnasta. Akselsia on sijaistanut arviointityössä hänen varajäsenensä Heikki Vehmaa.

Lautakuntaa on avustanut BDO Audiator Oy:stä JHT, KHT-tilintarkastaja Kai Puro.

2 EDELLISESSÄ ARVIONTIKERTOMUKSESSA ESITETTYJEN KEHITTÄMIS- JA TOIMENPIDESUOSITUSTEN SEURANTA

Kunnanhallitus antoi kokouksessaan 3.11.2025 § 164 vastineensa vuoden 2024 arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin. Kunnanvaltuusto merkitsi vastineet tiedoksi 10.11.2025 § 39.

Tarkastuslautakunta tyytyy annettuihin vastineisiin.

3 KUNNAN STRATEGIAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kunnanvaltuusto on 4.9.2023 hyväksynyt voimassa olevan kuntastrategian. Strategia-asiakirjoissa kuntastrategia on tiivistetty mm. seuraavasti:

Pyhtää kartalle	Helpoin arki, paras kasvualusta	Lisää investointeja

• Mediaosumat
  • Meltwater-seuranta
  • Valtakunnan mediassa osumat
• Kunnan SOME-kanavien kasvu
• KV-median näkyvyys
• Suositusindeksi
	• Asukastyytyväisyyden mittaus
	• Kaakkois-Suomen paras työllisyysaste
	• Joukkoliikenteen reitit ja käyttäjät (lkm)
	• Jatko-opintopaikat, 1. toive 95%
	• Asukasluku plus-merkkinen (+ 0,5%)
	• Omakotitonttien myynti 5 kpl/vuosi
		• 1 hanke per vuosi toteutuu
		• Uusien investointien synnyttämät työpaikat
		• Yritysbarometrin top 5, pienet kunnat
		• Kaunissaaren sataman kävijämäärät
		• Yhteisöveron tuotto

Strategia sisältää kuntalain edellyttämät asiakokonaisuudet.

Kuntastrategiassa on määritelty, että kunta toteuttaa strategiaa seuraavilla tavoilla:

- Ammattimainen johtaminen
  - Nykyaikainen johtamisjärjestelmä kannustaa yhteistyöhön
  - Luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat yhdessä sitoutuneet säännölliseen strategiseen dialogiin
- Kumppanuus- ja palveluverkosto
  - Tarkoituksenmukaista kumppanuus- ja palveluverkostoa kehitetään yli kunta- ja sektorirajojen
  - Jos kumppani tekee edullisemmin ja parempaa laatua, ei ole tarkoituksenmukaista tuottaa palvelua itse.
- Osaava ja sitoutunut henkilöstö
  - Pyhtäällä on palveluksessaan osaava ja innostunut henkilöstö.
  - Pyhtää on haluttu työnantaja, joka tukee henkilökunnan elinikäistä oppimista.
- Pyhtääläiset omistaja-asiakkaina
  - Kuntalaiset omistavat kunnan
  - Omistajalähtöisyys on kunnan toiminnan lähtökohta
  - Kunta kehittää vuorovaikutuskeinoja kunnan palveluiden kehittämiseen

Kunta on määrittänyt mittarit, joilla strategiaa seurataan. Strategisissa tavoitteissa mediaosumien määrä on kasvanut 245 osumasta 410 osumaan. Puolestaan kunnan tapahtumien osallistujamäärä on laskenut 8 600 henkilöstö 6 441 henkilöön. Taloudellisen laskusuhdanteen vuoksi tontteja ei puolestaan mennyt kaupaksi yhtään, kun edellisvuonna niitä meni kaupaksi kaksi. Kaavoja valmistui 1, kun edellisvuoden vastaava luku oli 3. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet 3,7 päivää / henkilö. Muut kriteerit ovat pitkälti merkitty toteutuneeksi.

Hyvinvointilautakunnan strategisten tavoitteiden toteuma on ollut hyvä. Palveluiden saavutettavuutta seurataan tunnuslukujen osalta. Hankkeita on toteutettu ja toimintamalleja on kehitetty hankkeiden avulla. Jokainen henkilöstöstä on osallistunut vähintään yhteen koulutukseen. Hoitopaikat ovat riittäneet ja ne on jaettu määräajassa. Kouluviihtyvyyskysely on toteutettu. Toimintaan osallistumiset on raportoitu. TEA-viisari on todettu olevan hyvällä tasolla liikunnan osalta. Henkilöstökoulutukset on toteutettu suunnitelman mukaisesti. Jaksamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvä kysely on toteutettu opetushenkilöstön osalta. Hallintopäätökset on todettu ohjausprosessien mukaisiksi.

Tekniikkalautakunnan strategiset tavoitteet ovat pääosin toteutettu. Lupapalvelut on järjestyneet myös loma-aikoina. Kiinteistöjen yhtiöittämisselvitys on tehty. Toimenpiteet lupien myöntämisen sujuvuuteen on käynnistetty, valvontajaos on liitetty teklaan. Siivouksen järjestämisvaihtoehtojen selvitystoiminta on käynnistetty. Asuinalueiden lähimetsiä on harvennettu ja alueet ylläpidetty. Yhteiskäyttöauton hankinta on keskeytetty säästösyistä. Strategisista mittareista ovat toteutuneet myös ruokapalvelun asiakastyytyväisyyskysely, kaupunkipyörien käyttöasteselvitys ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivittäminen. Strategiassa mainitut investoinnit on tehty.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Hallintokunnissa budjetoinnissa ja tilinpäätöksessä strategiset tavoitteet on huomioitu.

Strategiaa on toteutettu joka tasolla, talousarviossa asetetut vuositavoitteet on kytketty kuntastrategiaan. Yleisellä tasolla tarkastuslautakunta toteaa, että asetettujen tavoitteiden toteuma on hyvällä tasolla. Strategiatavoitteiden toteutumisesta lukumääräisten mittarien osalta ei ole mainittu tavoitetta eikä vertailutietoa aikaisempaan tasoon. Tarkastuslautakunta toivoo, että tavoiteasetantaa kehitettäisiin edelleen siihen suuntaan, että relevantteja mittareita ylläpidettäisiin vertailukelpoisina vuosien välillä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota strategiassa mainittuun asukastyytyväisyyden mittauksen toteuttamiseen. Lautakunnan omien havaintojen mukaan erinäisiä kyselyjä on tehty yksittäisistä asioista. Onko asukastyytyväisyyskyselyä toteutettu, ja mikäli on, mikä on kyselyn saavutettavuus ja onko kyselyn kohderyhmä heijastanut kunnan demografista rakennetta?

Kunnan tapahtumien kävijämäärä on ilmoitettu tarkasti. Mitä tapahtumia lasketaan kunnan tapahtumiksi ja kuinka tapahtumien kävijämäärät lasketaan? Tapahtumien kriteerinä tulisi lautakunnan mielestä olla myös tapahtumien määrä ja osallistujat, ei pelkästään koko vuoden kokonaismäärä. Kävijämääriä voisi mitata tavoitteella ja toteumalla, jotta eri tapahtumien vaikuttavuutta voidaan arvioida.

Hankkeiden osalta tarkastuslautakunta on saanut vuoden aikana selvityksiä hanketoiminnan vaikuttavuudesta. Lautakunta peräänkuuluttaa, että kunnan hanketoiminnan tulisi olla mahdollisimman avointa ja tilinpäätöksessä tulisi avata tarkemmin, mitä hankkeita on tilikaudella ollut käynnissä ja mitä tuloksia hankkeilla on saavutettu.

VASTINE:

Vuonna 2026 hyväksytyn uuden kuntastrategian valmistelussa on otettu huomioon strategisten tavoitteiden mitattavuus ja strategian toteutumisen seurannan parantaminen. Edellisen kuntastrategian aikana ainakin osa talousarvioon lautakunnittain kirjatuista strategisista tavoitteista on ollut luonteeltaan tarkoituksellisesti vain sitä tilikautta koskevia. Esimerkiksi jonkin tietyn investointihankkeen läpivienti vuoden aikana.

Tekninen lautakunta on vastineessa todennut, että lautakunta toimi pyrkii osaltaan kehittämään mitattavia mittareita siten, että niitä ylläpidettäisiin vertailukelpoisina vuosien välillä.

Hyvinvointilautakunnan tulosalueiden osalta tullaan tarkistamaan toiminnalliset tavoitteet sekä niihin liittyvät tunnusluvut sekä mittarit uuden kuntastrategian mukaisiksi. Tarkastelussa huomioidaan tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset.

Kunnan asukkaille on pidetty kuntalaiskyselyjä viime vuosina. Viimeisin toteutettiin uuden strategian valmistelun yhteydessä vuonna 2025. Kyselyyn saatiin 240 vastausta. Vastaajien demografiasta voidaan todeta ainakin se, että kysely ei tavoittanut nuoria eikä miehiä. Vastaajista pääosa oli siis naisia ja yli 35-vuotiaita.

Kunnan tapahtumien kävijämäärä lasketaan vuoden mittaan hieman tapahtumasta riippuen kerätyn osallistujamäärätiedon perusteella. Tapahtumiksi lasketaan käytännössä kaikki tapahtumat, joissa kunnan kulttuuritoimi on ollut mukana järjestelyissä. Keskeisimmät näistä tapahtumista ovat Saaristomarkkinat ja Stockforsin kesä. Tapahtumien arviointia on luonnollisesti mahdollista kehittää enemmän laadullisten seikkojen arvioinnin suuntaan.

Hyvinvointilautakunnan tulosalueiden hyväksytyt hanke- ja erityisrahoitukset sekä niiden keskeiset tavoitteet viedään tiedoksi lautakuntaan. Osavuosikatsauksissa kuvataan hankkeen ajantasaista toteutumista. Vuoden päätteeksi lautakunta saa selvityksen päättyneistä sekä jatkuvista hanke- ja erityisrahoituksista. Liitetään tämä selvitys jatkossa myös tilinpäätökseen.

4 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

4.1 Tavoitteiden asettaminen

Toimintavuodelle on hyväksytty toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet päävastuualueelle tulosalueittain. Toiminnalliset sitovat tavoitteet on asetettu talousarviossa neljästä eri näkökulmasta: asiakas, prosessit ja rakenteet, talous ja henkilöstö. Talousarviossa 2025 ja taloussuunnitelmassa 2025-2027 sitovuustasoksi on määritelty tulosaluetasoiset nettomenot (toimintakate). Investointiosan sitovuustaso valtuustoon nähden on hankekohtaiset investoinnit.

4.2 Käyttötalouden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on arvioinut toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista tilinpäätöksessä esitettyjen talouden toteutumatietojen ja mittareiden avulla.

Yhteenveto talousarviossa 2025 asetettujen mittareiden toteutumisesta tulosyksiköittäin on esitetty alla. Tarkastuslautakunnan arvion perusteella n. 67 % (2024: 72 %) asetetuista mittareista toteutui. Arvioinnissa tarkastuslautakunnan arvion mukaan osin toteutuneet mittarit (keltainen väri) on painotettu toteumakertoimella 0,5.

Mittareiden toteutuminen, tunnusluvut

Tulosalueet	Mittarit kpl				Ei voitu arvioida	Mittareiden tot. %	Määrärahan tot. %
Demokratiapalvelut	2	2				100	103
Yleishallinto- ja kehittämispalvelut	13	8	3		2*	62	86
Työllisyys- ja kotoutumispalvelut	0					na	95
Esi- ja perusopetus	9	6	3			67	102
Keskiaste ja muu koulutus	3	2	1			67	93
Kirjastopalvelut	7	3	3	1		50	106
Vapaa-aikapalvelut (nuoriso ja liikunta)	14	11	1	2		86	94
Varhaiskasvatus	3	3				100	100
Joukkoliikenne	3	2	1			67	84
Suunnittelu ja mittaus	2	1		1		75	84
Kiinteistöt	3		3			0	132
Kunnallistekniikka	9	7	2			78	100
Ruokapalvelut ja siivous	7	7				100	102
Rakennusvalvonta	4		4			0	6
Ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu	2		2			0	89
	81	**52**	**23**	**4**	**2**	**67**	

** Yhdestä mittarista ei saatavilla dataa ja toisesta ei talousarviossa arvoa, joten jätetty pois arvioinnista.*

Yleinen kehitys

Suomen talous kasvoi vuonna 2025 vain 0,2 %, ja kasvun odotetaan vahvistuvan 1,1 %:iin vuonna 2026. Kehitystä hidastavat heikko kotimainen kysyntä sekä jatkuva maailmapoliittinen epävarmuus. Julkisen talouden alijäämä ja velkasuhde pysyvät korkeina, eikä tulojen ja menojen epätasapaino ole korjaantumassa lähivuosina. Työllisyystilanne heikkeni, ja työttömyysaste oli joulukuussa 13 %.

Kuntatalous oli vuonna 2025 edellisvuotta heikompi, vaikka kuntien yhteenlaskettu tulos oli edelleen selvästi positiivinen, osin suurten kaupunkien omaisuuskauppojen vuoksi. Menokasvua lisäsi erityisesti TE-uudistus. Kuntien rahavirta oli negatiivinen, ja lainakanta kasvoi. Tulevina vuosina myös kuntataloutta rasittavat talouden sopeutustoimet ja kriisien jälkivaikutukset, mikä ennakoi vaikeampia vuosia kuntasektorille.

Pyhtään kunnassa työttömyysaste on ollut valtakunnan tasoa alempana. Työttömyysaste pysytteli samalla tasolla edellisvuoden kanssa (11,3 %). Tonttien myynti oli vuoden 2025 aikana hiljaista. Asuinrakentamiseen tarkoitettuja tontteja ei myyty yhtään kappaletta.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Pyhtään kunta on selvinnyt kiitettävästi yleisen taloudellisen kehityksen tuomista haasteista ja on voinut varautua tulevaan. Tulevat vuodet eivät tule kuitenkaan olemaan helppoja, ja ne vaativat tarkkaa taloudenpitoa ja tavoiteasetannan onnistumista lakisääteisen toiminnan tehokkuuden ja toimien vaikuttavuuden seuraamiseksi ja toteuttamiseksi.

Rakennusvalvonnan tavoitteissa jäätiin edelleen budjetoiduista talouden suhdannevaihteluiden vuoksi. Voisiko tavoiteasetantaa muuttaa sellaiseen suuntaan, mihin rakennusvalvonta voi itse vaikuttaa (esimerkiksi käsittelyajat ja asiakastyytyväisyys)? Tämä olisi linjassa Helppo arki – strategiatavoitteen kanssa.

Työllisyyspalveluille ei ole asetettu kriteerejä. Tällaisia olisi suotavaa luoda. Ei ole riittävää, että vastuu ulkoistetaan kokonaan vastuukunnalle. Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa, että vastuu työllisyyden kehittymisestä lähtee jo varhaiskasvatuksesta, vaikkeivat työllisyyden mittarit sinne saakka ulotukaan. Myös kodin vastuu tulee ottaa huomioon elämän perustaitojen opettamisesta. Yrittäjyyteen kannustaminen vähentää painetta työllisyyspalveluiden tarpeelta.

Tarkastuslautakunnan mielestä olisi hyvä pystyä eriyttää kirjastoauton käynnit, lainaukset ja kustannukset omiksi kriteereikseen kirjaston luvuista, jotta kirjastoautopalvelun vaikuttavuutta voidaan seurata. Onko kunnalla julkaista dataa pysähtymispaikoittain, mikä auttaisi kirjastoauton pysähtymispaikkojen ja -aikojen optimoinnissa?

Lautakunta on edelleen huolissaan hyvinvointivajeen tasapainottamisesta ja kiinnittää erityistä huomiota nuorten pahoinvointiin ja päihdemyönteisyyteen. Tiiviimpi yhteistyö hyvinvointialueen kanssa edistäisi kuntalaisten hyvinvointia. Tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomioita kunnan ilkivaltakorjausten määrään ja esittää, että peruskoulussa käytäisiin pelillisin elementein läpi kustannuksia, mitä ilkivaltakorjaukset maksavat. Ilkivaltakorjausten määrän sitomista nuorten toimintarahoihin on kannatettavaa jatkaa.

VASTINE:

Rakennusvalvonnan tavoitteiden osalta pyritään luomaan mittari käsittelyajoille ja kehitetään asiakaspalautejärjestelmää. Lupien käsittelyaikoihin vaikuttaa lupahakemusten laatu eli onko kaikki tarvittavat dokumentit toimitettu käsittelijälle. Jotta käsittelyajoista saisi toimivan mittarin tulisi käsittelyaika laskea vasta siitä, kun hakija on toimittanut kaiken tarvittavan materiaalin käsittelijälle.

Työllisyyspalvelujen mittareiksi on vuoden 2026 talousarviossa lisätty työttömyysprosentti, pitkäaikaistyöttömien lukumäärä sekä alle 25-vuotiaiden työttömien lukumäärä. Kyseiset mittarit ovat tietysti lähinnä lukumääräisiä, eivätkä esimerkiksi toiminnan laadullista arviointia. Kunta ei voi ulkoistaa vastuuta työllisyyspalveluista pelkästään vastuukunnalle. Mutta asiassa voi olla hyvä tarkastella oikeanlaista työnjakoa. Pyhtään kunnan toiminnassa keskeisimpiä työllisyystoimia voidaan katsoa olevan elinvoiman vahvistaminen.

Opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen yksi osa-alue on työelämätaidot ja yrittäjyys, tämä on myös painopistealueena Pyhtään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Tämä näkyy mm. kurssi- ja valinnaisainetarjonnassa. Pyhtäällä toteutetaan myös työelämäpainotteista perusopetusta valinnaisaineena (vl 8 ja 9). Pyhtään kunta tarjoaa kesätyöpaikkamahdollisuutena

yrittäjäseteleitä sekä kesätyöpaikkaseteleitä paikallisille yrittäjille. Pyhtään kunnan Ohjaamo-toimintaa kehitetään edelleen paikallisia tarpeita vastaaviksi.

Tulevaan talousarvioon 2027 otetaan mittariksi myös kirjastoautopalvelua koskevat luvut.

Hyvinvointivaje ja päihdemyönteisyys vaatii paljon eri tahojen yhteistyötä. Tämä työ on jatkuvaa. Opetuksen sisältö noudattaa opetussuunnitelmaa. Paikallisiin ilmiöihin tartutaan opetussuunnitelman puitteissa sekä sen lisäksi mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen kanssa.

Ilkivaltakorjausten määrän sitomista nuorten toimintorahoihin jatketaan.

4.3 Investointien toteutuminen

Investointimenot toteutuivat lähes talousarvion mukaisina. Investointeja tehtiin 1,08 milj. euroa, kun talousarviossa suunniteltiin 1,20 milj. euron investointeja. Toteuma-astetta 90 % voi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan pitää kohtuullisena. Tekemättä jääneet investoinnit siirtyivät kunnasta riippumattomista syistä eteenpäin.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Investoinnit ovat toteutuneet enimmäkseen suunnitelman mukaisesti ja toteuttamattomien investointien peruste on ollut selkeä.

4.4 Kunnan talous

Pyhtään kunnalle tilitetyt verotulot alittivat talousarvion noin 229 000 eurolla ja kasvoivat edellisvuodesta vain lievästi, noin 30 000 euroa. Kunnan toimintakulut kasvoivat 6,8 % (noin 1,09 milj. euroa), josta TE-uudistuksen osuudeksi arvioidaan noin 640 000 euroa. Uudistuksen vaikutus ja vuosittainen vaihtelu huomioiden menokasvun katsotaan olevan hallinnassa.

Toimintatuotot kasvoivat noin 249 000 euroa pääasiassa hankerahoituksen ja sote-kiinteistöjen vuokratulojen ansiosta. Toimintakate kasvoi 5,9 %, mitä voidaan pitää kohtuullisena TE-uudistuksen vaikutukset huomioon ottaen.

Vuoden 2025 taloudellinen tulos jäi ylimääräisten poistojen vuoksi hieman alle budjetin (-4 186 euroa), vaikka vuosikate oli 1,7 milj. euroa positiivinen. Kunnan lainamäärä pieneni noin 1,0 milj. euroa ollen vuoden lopussa 9 milj. euroa.

Kunnan suurimmat haasteet liittyvät käyttötalouden tasapainoon ja rahoituksen riittävyyteen. Talousnäkymät ovat nykyisellä tulorakenteella ja menokehityksellä kohtuullisen positiiviset, mutta kunta on herkkä ulkopuolisille muutoksille. Erityisesti valtionosuuksien sekä kunnan vastuulle siirtyneiden työllisyyskustannusten kehitys muodostaa keskeisen riskin tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen kunnan tulokseen, vaikka esittääkin huolensa menojen jatkuvasta kasvusta. Kunnan talous olisi ylittänyt budjetin ilman paloasemasta johtunutta poistoa. Kunta on pystynyt lyhentämään lainojaan tilikaudella, mikä kertoo hyvin kunnan

taloudellisesta asemasta. Verotulojen orgaaninen kasvu on tavoiteltavaa, eikä kunnan talouden paikkaaminen voi olla hankerahoituksen takana. Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntatalous tulee tiukkenemaan tulevina vuosina, joka myös on todettavissa kunnan taloussuunnitelmasta vuosille 2026–2028. Tämän takia on tärkeää jatkossakin panostaa toimiin, jotka tehostavat toimintaa, jotta kunnan talous pysyy kuntalain mukaisessa tasapainossa.

VASTINE:

Tekninen lautakunta toteaa vastineessaan, että tekninen osasto pyrkii jatkossakin panostamaan toimiin, joilla tehostetaan toimintaa, jotta kunnan talous pysyy kuntalain mukaisessa tasapainossa. Teknisen osaston tulosalueiden osalta toiminnot on käyty läpi ja rakenteelliset uudistukset ovat pääosin toteutettu, joten olemassa oleva säästöpotentiaali on verrattain pieni. Mikäli suuria säästöjä joudutaan tekemään, niin tällöin joudutaan puuttumaan palvelutarjontaan ja/tai palvelutasoon.

Muiltakin osin voidaan luonnollisesti todeta, että tarkastuslautakunnan esittämät havainnot pitävät paikkansa.

4.5 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kunnanhallitus on vuonna 2025 hyväksynyt uuden ohjeen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta ja asiaa koskevat määräykset sisältyvät hallintosääntöön. Kunnan johtoryhmä tekee sisäistä valvontaa seuraamalla päätösten lainmukaisuutta ja huolehtimalla siitä, että viranhaltijoilla on riittävä asiantuntemus ja koulutustaso sekä erityislakien tunteminen virkaa hoitaessaan ja päätösten valmistelussa.

Pyhtään kunta tekee henkilöstön työhyvinvointi- ja riskikartoituksen säännöllisesti. Edellisen kerran tämä on tehty keväällä 2019 ja tämän jälkeen kevyempiä kyselyjä. Henkilöstön työtyytyväisyyskysely on toteutettu 2024.

Vakuutukset on kilpailutettu 2017 ja omaisuusriskejä kartoitetaan vuosittain. Kunnalla on käytössä vakuutusmeklari. Riskit kartoitetaan talousarvion laadinnan yhteydessä. Riskien tunnistaminen tapahtuu osana talousarvion laadintaprosessia. Riskien seuranta on ohjeistettu tapahtuvaksi talousarviota ja tilinpäätöstä laadittaessa. Itsearviointeja ei ole toistaiseksi suoritettu.

Kunnan toimielimet vastaavat toimialueellaan myös sopimusten tekemisestä. Sopimukset taltioidaan kunnan asianhallintaohjelmistoon, joka antaa hälytyksen sopimuksen vanhentumisen lähestyessä.

Kunnan organisaatio, johtosäännöt ja henkilöstön tehtäväkuvaukset ovat pääsääntöisesti ajantasaisia. Toiminnan ja talouden seuranta ja raportointi on järjestetty asianmukaisesti. Hallintosäännön asianmukaisuutta seurataan jatkuvasti ja sitä päivitetään vuosittain tarpeen mukaan.

Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen

edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävyydestä. Sisäinen tarkastus on aktiivista ja näkyvää tarkastamista ja tapahtuu kunnanjohtajan toimeksiannosta tarvittaessa mm. erillisselvitysten laatimisena.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet on päivitetty vuonna 2025 tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti.

Vakuutusten kilpailuttaminen on tehty tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen mukaan 2017. Kunta käyttää vakuutusmeklaria. Kuinka aktiivisesti vakuutusten hintamuutoksia seurataan? Tulisiko kunnalle hyötyä vakuutusten uudelleenkilpailutuksesta?

Kuinka kunta huolehtii henkilöriskeistä niin henkilövahinkojen kuin tiedon siirtymisen osalta? Työhyvinvointi- ja riskikartoitus on tehty edellisen kerran 2019, olisiko tässä päivitystarvetta, ja mihin riskeihin tällä on vastattu? Riskienkartoitus ja työpaikkaselvitys tulisi olla ajantasaisia ja huomioida kaikki oleelliset muutokset toimintakentässä.

VASTINE:

Vakuutukset kilpailutetaan vuoden 2027 aikana. Asian valmistelu on aloitettu jo vuonna 2026.

Työhyvinvointi- ja riskikartoituksen päivittäminen lienee aiheellista. On kuitenkin huomattava, että valtaosa kunnan toiminnan arjen riskienhallinnasta tapahtuu reaaliaikaisesti yksiköissä ja yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työpaikkaselvityksiä tehdään joka vuosi työterveyshuollon toimintaohjelman mukaisesti.

4.6 Päätösten sujuvuus ja toimeenpano

Vuonna 2025 tehtiin valtuustoaloitteita tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan 14 kappaletta, joista kolmen käsittely on saatettu päätökseen huhtikuun 2026 loppuun mennessä. Aloitteista yhteensä kymmenen aloitetta on ollut käsittelyssä ja kolmelle aloitteelle ei ole olemassa käsittelymerkintöjä. Yhtä aloitetta ei ole vielä viety järjestelmään. Valtuustoaloitteiden vastaamisaika vaihtelee. Kun aloite on jätetty, prosessissa ei näy päivämäärää, milloin aloitteen jättäminen on tapahtunut.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Tarkastuslautakunta pitää aloitteisiin vastaamisaikaa varsin pitkänä, ja moni kuntaa kehittävä asia voi venyä prosessin hitauden vuoksi. Tarkastuslautakunta kysyykin, miten prosesseja voisi kehittää niin, että vastaukset tulisivat nopeammin? Onko kunnalla olemassa omaa seurantaa vastausajoista, ja voisiko tämä toimia jatkossa hyvänä strategisena mittarina hallinnon jouhevuudesta?

Tarkastuslautakunta toivoisi jatkossa esitettävän tilastoja vastausajoista, käsittelyaikojen mainitsemista strategisissa mittareissa ja lautakunnan käsittelyn ja valtuustolle tiedoksiannon välisestä ajasta.

Pyhtään hallintosäännössä ei ole määritelty aloitteiden käsittelyaikaa. Hallintosäännössä olisi hyvä määritellä tavoite kohtuulliselle valtuustoaloitteiden käsittelyajalle.

VASTINE:

Aloitteita koskevassa prosessissa on varmasti kehittämistä tarkastuslautakunnan esittämien havaintojen ja suositusten kaltaisesti. Aloitteiden käsittelyajat ovat kunnanviraston näkemyksen mukaan pidentyneet lähinnä vuoden 2025 aikana. Tätä aiemmin aloitteet on saatu usein käsiteltyä nopeammin.

Kuntalain vaatimus siitä, että käsittelemättä olevat aloitteet tulee listata valtuustolle vuosittain, toimii jo sellaisenaan yhtenä käsittelyaikoja valvovana normina myös kunnan omassa toiminnassa. Kunnan johtoryhmässä on vuonna 2026 otettu käyttöön toimintamalli, jossa jätettyjä aloitteita ja niiden käsittelyä seurataan tietyin väliajoin.

5 HENKILÖSTÖ

Pyhtään kunnan henkilöstömäärä kääntyi vuonna 2025 lievään laskuun: kokonaishenkilöstö väheni yhdellä ja vakituinen henkilöstö kolmella, samalla määräaikaisten ja sijaisten osuus kasvoi. Henkilöstömenot asukasta kohden ovat nousseet tasaisesti vuodesta 2021 (1 464 € → 1 732 €), mihin vaikuttavat kustannustason nousu ja väkiluvun hienoinen lasku. Vuonna 2025 henkilöstökulut ylittivät talousarvion lähes 4 %, pääosin lisääntyneen sijaistarpeen ja tasopalkkasiirtymien vuoksi. Henkilöstö on edelleen naisvaltainen (n. 80 %) ja keski-ikä pysytteli 47–48 vuodessa, vuonna 2025 hieman laskien.

Sairauspoissaolot kasvoivat vuosina 2021–2024 joka vuosi, mutta vuonna 2025 kehitys kääntyi selvästi myönteiseksi. Sairauspoissaolot vähenivät 17,3 päivästä 13,0 päivään per henkilö ja kokonaismäärä laski merkittävästi. Tasosta huolimatta asetettu tavoite (10 pv/henkilö) ei vielä toteutunut. Pitkät sairauspoissaolot vaikuttavat kokonaislukuihin merkittävästi; ilman yli 61 päivän poissaoloja keskiarvo jäisi alle kymmeneen päivään. Verrattuna kunta-alan keskiarvoon Pyhtään sairauspoissaolot asettuivat jo alle vuoden 2023 tason ja kunnan omissa tilastoissa palattiin jo vuotta 2022 parempiin lukemiin.

Poissaoloista suurin osa koostui lomista ja sairauspoissaoloista. Mielenterveyteen liittyvät poissaolot ovat edelleen merkittäviä, mutta vähentyneet, kun taas tuki- ja liikuntaelinsairaudet lisääntyivät. Työhyvinvoinnin tukemiseksi kunnassa hyödynnetään varhaisen tuen mallia, tiivistä työterveysyhteistyötä sekä hyvinvointipalveluita. Vuonna 2025 eläköityi viisi henkilöä, ja eläköitymisten ennakoidaan kasvavan tulevina vuosina, mikä korostaa rekrytoinnin ja hiljaisen tiedon siirron merkitystä.

Kevään 2025 hyvinvointikyselyn perusteella henkilöstön henkinen hyvinvointi on hyvällä tasolla, mutta keskeisiä terveysriskejä ovat tuki- ja liikuntaelinvaivat sekä kohonnut diabetesriski. Henkilöstöllä on valmiutta parantaa omaa hyvinvointiaan, ja yhtenä keskeisenä keinona tässä nähdään liikunnan tukeminen.

	2021	2022	2023	2024	2025
Koko henkilöstömäärä	160	159	162	167	166
Vakituinen henkilöstö	119	121	123	125	122
Määräaikainen henkilöstö ja sijaiset	41	38	39	42	44
Henkilöstömenot/asukas	1 464	1 483	1 588	1 659	1 732
Asukkaat/vakituinen henkilöstö	43,0	42,3	41,2	40,1	41,1
Asukkaat/koko henkilöstö	32,0	32,2	31,3	30,4	30,2
Naisten suhteell. osuus henkilöstöstä	80,0	80,5	79,6	78,4	80,7
Koko henkilöstön keski-ikä	47	48	48	48	47
Sairauspoissaolopäivät/henkilö (työpäiviä)	9,9	15,2	16,5	17,3	13,0
Sairauspoissaolopäivät (työpäiviä)	1 579	2 420	2 674	2 890	2 164
Ostetut koulutuspalvelut €	39 230	61 115	21 778	19 499	19 516
Liikunta- ja kulttuurietu €	15 457	25 800	18 710	18 717	24 929

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen sairauspoissaolojen vähentymiseen ja aikaisempina vuosina esiin nostettu mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt poissaolojen syynä ovat vähentyneet.

Pihlajalinnan toteuttaman kyselyn perusteella kunnan henkilöstön henkinen hyvinvointi on ollut hyvä, mutta ongelmana on nostettu esiin tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja diabeteksen riski, mikä koskee jopa kahta kolmasosaa kunnan henkilöstöstä. Lautakunnan käsityksenä on, että

työn kuormittavuus voi olla osasyynä siihen, että liikunta jää henkilöstöllä vähemmälle. Liikunnan edistäminen virike-edun lisäksi myös muistamisissa edistäisi henkilöstön hyvinvointia. Tarkastuslautakunta kysyykin, millaisia toimenpiteitä on suunniteltu edellä mainitun riskin vähentämiseksi?

Sairauspoissaolojen keskimääräiseen kehitykseen vaikuttaa etenkin pitkät sairauspoissaolot. Pitkien sairauspoissaolojen osuus poissaoloista ei tilastoissa näy, joten vertailukelpoisuus lyhyiden poissaolojen määrässä ei ole aukoton.

Tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomiota henkilöstön työhyvinvoinnista ja jaksamisesta ja pitää tärkeänä seikkana henkilöstön hyvinvointiin panostamista ja esihenkilötyön tukea. Yhtenä keinona henkilöstön hyvinvoinnin ylläpidossa ja vahvistamisessa voisi olla mm. työpsykologipalveluiden proaktiivinen tarjoaminen koko henkilöstölle. Työtyytyväisyyskyselyn tekemistä säännöllisesti tulee lautakunnan mielestä jatkaa. Työtyytyväisyyskyselyn tulokset tulee myös käsitellä henkilöstön kanssa. Lautakunta muistuttaa, että työnantajan on huolehdittava siitä, että se pystyy rekrytoimaan tarpeeksi ammattitaitoista työvoimaa pystyäkseen tarjoamaan kuntalaisille lain edellyttämät palvelut myös tulevaisuudessa. Lisäksi työnantajan on pyrittävä huolehtimaan ns. hiljaisen tiedon siirtämisestä eläköitymisten yhteydessä.

VASTINE:

Tekninen osasto pyrkii lausuntonsa mukaan omalta osaltaan panostamaan henkilöstön hyvinvointiin, työtyytyväisyyskyselyyn ja sen läpikäyntiin henkilöstön kanssa. Lisäksi pyritään selvittämän sairauslomien juurisyitä ja ehkäistä niiden syntymistä. Yksi ratkaisu tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja diabeteksen riskin vähentämiseksi voisi olla liikuntatunnin järjestäminen työajalle.

Hyvinvointilautakunta pitää vastineessaan tärkeänä, että henkilöstön yhteiseen koulutukseen sekä oman ammattitaidon vahvistamiseen suunnataan edelleen tarvittava taloudellinen resurssi. Lisäksi todetaan, että Edenred-edun suuruutta tulisi tarkistaa ajantasaiseksi nousseiden palvelukustannusten vuoksi.

Kunnan henkilöstöllä on käytössään esimerkiksi työterveyshuollon tarjoama erillinen matalan kynnyksen ”mielen huoli”-etäpalvelu, jolla on pyritty tarjoamaan ensivaiheen keskusteluapua erilaisissa vaikeissa tilanteissa.

6 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta katsoo edellä kerrottuihin tarkastushavaintoihinsa perustuen, että valtuuston hyväksymät tavoitteet on riittävässä määrin saavutettu. Tarkastuslautakunta kuitenkin esittää, että talousarvion toteutumiseen, tavoiteasetantaan ja tavoitteiden mitattavuuteen ja seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota. Strategian toteutumisessa tulee pyrkiä mahdollisimman yhdenmukaiseen arviointiin. Mittareiden laatuun panostaminen on määrääkin tärkeämpi tavoite. Mittarin tuoma lisäarvo kunnan toiminnalle tulee arvioida kunkin mittarin osalta jo suunnitteluvaiheessa.

Tilikauden tulos oli hyväksyttävä ja kunnan taloustilanne on kohtuullisen hyvä. Tulevina vuosina taloustilanteen ennustetaan edelleen tiukkenevan. Tarkastuslautakunta suosittelee, että talouteen reagoidaan proaktiivisesti, jotta talouden tasapaino säilytetään myös tulevina vuosina. Kunnan muuttoliike on pyrittävä pitämään positiivisena, jotta kunnan asukasluku pysyy

kasvavana. Myönteisen kehityksen ylläpitämiselle on jatkossakin keskeisessä asemassa riittävä ja laadukas tonttitarjonta, työpaikkojen tarjonta ja riittävä palvelutaso.

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että lautakunnilta ja toimialoilta pyydetään vastineet arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin, selvityspyyntöihin ja suosituksiin sekä ilmoittamaan niistä kunnanvaltuustolle ja edelleen tarkastuslautakunnalle marraskuun loppuun mennessä.

7 ARVIOINTIKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Pyhtäällä 27. päivänä toukokuuta 2026

Minni Peltomäki
puheenjohtaja

Heikki Vehmaa
varajäsen

Seija Piispa-Jespars
jäsen

Marko Kujala
jäsen

Tommy Larvi
jäsen

PYHTÄÄ
PYTTIS